

Uppgifter om medborgarinitiativet

Medborgarinitiativets titel

Ta kontroll över elpriset

Datering av initiativet

22.8.2022

Initiativets form

Förslag om att lagberedning ska inledas

Innehållet i initiativet

Riksdagen bör skyndsamt utreda möjligheterna att stifta en lag om införande av ett pristak för el. Målet är en lag som med hjälp av en prissättningsmekanism tryggar medborgarnas och näringslivets tillgång till elenergi till skäligt pris också under undantagsförhållanden.

Motiveringar

Bakgrund

Elektrifieringen av Finland främjades i tiden av lokala kommunägda eller statsägda kraftbolag som också ägde elnäten. Kommunala kraftbolag och nätbolag har i praktiken sålts till stora aktörer, vilket återspeglas i priset på elenergi och överföringspriserna på el. Också de elnät som förblivit i kommunal ägo har höjt sina priser i takt med "marknaden".

I vårt samhälle är elenergi en grundpelare som alla behöver. Samhället fungerar inte utan elenergi, bostäderna blir kalla och elektroniken fungerar inte om man inte kan betala elräkningen. I det nuvarande systemet som baserar sig på marknadsvillkor, det vill säga på börspriserna, har elproducenten rätt att prissätta elen genom auktionering. Prisbildningen på marknadsvillkor har lett till att en del av medborgarna, företagen och gårdsbruken har svårt att betala elräkningarna. Den aktuella energikrisen till följd av Rysslands anfallskrig har avsevärt försvårat den redan allvarliga situationen. Vi måste övergå till en tid där staten reglerar den kritiska elmarknaden och dämpar vinststrävandena, så att elpriserna förblir rimliga för medborgarna och el finns tillgänglig för alla oavsett inkomstnivå och oavsett situationen ute i världen.

Vi betalar två gånger för den dyra elen

En marknadsbaserad prisbildning för elenergi som baserar sig på elbörsen fungerar inte på lång sikt ur medborgarens eller samhällets synvinkel.

Stigande elpriser påverkar alla, men det är låginkomsttagarna och de mindre bemedlade som drabbas hårdast. Den offentliga sektorn, det vill säga skattebetalarna, betalar de vinster som elbolagens kapitalinvesteringar gör – och vinsterna späds ytterligare på av de stora elräkningarna för kommunernas offentliga servicefastigheter.

Ett stabilt och skäligt pris på elenergi är en obestridlig fördel för konsumenterna och näringslivet. Det ger stabilitet i samhället samt i de privata och offentliga finanserna.

Internationella regleringsmodeller

Till exempel i Spanien och Portugal har regeringen satt ett tak för elpriserna. Norge har ett pristak för en viss förbrukning, och för den överstigande delen betalas marknadspris. Det norska arrangemanget uppmuntrar också till att spara el, vilket är motiverat ur miljösynpunkt.

Priskontroll ger trygghet i krig och fred

Hittills har staten deltagit i elmarknaden främst genom ägarpolitiken. Statens reglerande roll måste stärkas. Vi behöver en ny lag som tillåter att staten fastställer ett tak för elpriset. Ett pristak som rådande ordning är bra både under stabilare tider och ur försörjningsberedskapssynpunkt under kriser, när trycket på att höja energipriserna är stort.

Ansvarspersoner

Joona Mielonen

Olli Kohonen

Hilkka Haaga

Heidi Hietalahti

Jouni Jussinniemi

Joonas Jormalainen

Mikko Kähkönen